

KUZEY İRLANDA

Kuzey İrlanda'da Mimarlık ve Yapılı Çevre 2006

Haziran 2006'da açıklanan "Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre" politikası Kuzey İrlanda hükümetinin iyi tasarıma bağlılık konusundaki iradesini göstermektedir. Politikanın özünde tasarım, inşaat ve kamusal kaynaklarla yapılan gelişim projelerinin performans kalitesinin bir adım öteye taşınması beklentisi bulunmakta, bunun için yapılı çevrenin oluşumunda rol alan tüm tarafların bir inisiyatif kapsamında bir araya gelerek özel sektörde daha yüksek standartlar ve örnek uygulamalar oluşturmak üzere çalışmalarını amaçlamaktadır. Kuzey İrlanda örneğinde mimarlık politikasının uygulanması bir eylem planıyla somutlaştırılmakta, ayrıca bakanlıklar düzeyinde bir kurumlaşmayla da garanti altına alınmaktadır.

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/northireland.pdf

Kuzey İrlanda'da Mimarlık ve Yapılı Çevre

Çeviri: Selcen Tuncer

ÖNSÖZ

Kuzey İrlanda sıradışı bir doğal güzelliğe sahiptir. Büyüleyici vadiler, cezbedici göller ve etkileyici dağlar bestecilere, resamlara, şairlere ve yazarlara ilham vermiştir. Bir buçuk yüzyıldan daha önce Thackeray, Antrim kıyı yolunu "herhangi bir ülkede görülebilecek en asil ve görkemli sanatsal çalışma" olarak tanımlamıştır.¹

Foyle Gölü ve Sperrin Dağları'ndan Belfast Gölü'ne, Stangford Gölü'ne ve Ards Yarımadası'ndan Carlingford Gölü'ne, Mourne Dağları'ndan Fermanagh Göllerine ve Neagh Gölü'nden Antrim Vadilerine, çekici kasaba ve köyler, kendi başlarına kalmış çiftlikler bu özgün coğrafyaya mükemmel bir şekilde uymaktadır.

"Kuzey İrlanda'da Seyahatler"² adlı kitabında Fletcher, güzellik ve çirkinliğin birlikteliği hakkında yazmıştır. Bu, zevksiz ve vasat olanlarla yan yana duran, yeni veya eski, pek çok iyi bina ve mekân için doğrudur. Sanayideki gerileme ve duyarsız gelişme, yaşanan sıkıntılarla da biraraya gelerek, olumsuz izler bırakmıştır.

Çekici olan binaları ve mekânları, bizlere neşe verdiği ve öz beğenimizi yükseltebildiği için arzuladığımız doğrudur. Çekici olmayan çevreler moral bozucudur. Zayıf tasarım hoşgörülemez, çünkü bu sonuçları en az değiştirebilme gücü olan kesimi etkiler.

Mimarlık ve yapılı çevre üzerine bu geniş kapsamlı politika belgesinin hedefi Kuzey İrlanda'nın insanlarına, çocuklarımız, genç insanlar, yaşlılar ve özürülüler dahil olmak üzere tüm toplum için sürdürülebilir ve yaşam kaynağı olan çevreler inşa edebilmeleri için yardım etmektir. Bu, gelecek nesiller için bıraktığımız yapılı mirasın gurur duyacakları ve canlı tutmak isteyecekleri bir miras olmasını sağlayacaktır.

Bu belge hükümetin iyi tasarıma bağlılık konusundaki iradesini göstermektedir ve inanıyorum ki mimarlık ve yapılı çevrede tasarım standartlarını geliştirmek için çalışmalarımızda ileriye atılan önemli bir adımdır.

Maria Eagle
Kuzey İrlanda Parlamento Üyesi

GEÇMİŞ

Kuzey İrlanda politikası girişimi, Britanya Adaları ve Avrupa'daki benzer gelişmeleri takip etmektedir. Mimarlık ve Yapılı Çevre Komisyonu (*Commisison for Architecture and Built Environment- CABE*) İngiltere'de iyi mimarlık ve kentsel tasarımı desteklemek için 1999'da oluşturulmuştur. Üç yıl sonra, Galler Tasarım Komisyonu (*Design Comission for Wales- DCfW*) Galler Hükümeti tarafından kurulmuştur. 2001 yılında İskoçya Yönetimi "İskoçya Mimarlık Politikası"nı yayımlamış³ ve geçen sene İskoçya Mimarlık ve Tasarım programını

¹William Makepeace Thackeray, *The Irish Sketchbook*, (1842). Blackstaff Press, 1985.

²Martin Fletcher, *Silver Linings, Travels around Northern Ireland*. Little, Brown and Co. 2000.

³Scottish Executive, "A Policy on Architecture for Scotland".

(A+DS) başlatmıştır. 1997 yılında, İrlanda Hükümeti mimarlık üzerine bir politika belgesi üretmeyi üstlenmiş ve 2002 yılında “Mimarlık Eylem Planı”nı açıklamıştır.⁴

Mevcut Kuzey İrlanda girişimi, 2003'te Kuzey İrlanda Sanat Konseyi (*Arts Council of Northern Ireland-ACNI*) tarafından “Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre: Politikalar, Stratejiler ve Eylemler”⁵ belgesinin yayınlanması ile teşvik edilmiştir. Bu, Nisan 2004'te, Kuzey İrlanda için resmî bir mimarlık ve yapılı çevre politikası geliştirilmesi için, hükümet birimleri ve ACNI'dan temsilcilerin oluşturduğu bir komitenin oluşmasını sağlamıştır.

“Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre” politikasının özünde tasarım, inşaat ve kamusal kaynaklarla yapılan gelişim projelerinin performans kalitesinin bir adım öteye taşınması beklentisi bulunmakta, bu da Kuzey İrlanda için “Yapılarda Mükemmeliğe Ulaşma” girişiminin hedefleriyle yakın bir paralellik taşımaktadır.⁶ Aktif destek, örnek kamusal projeler ve ana yatırımcılar ile işbirliği yoluyla hükümet, özel sektörde daha yüksek standartları teşvik etmeyi ve bu konuda örnek olmayı hedeflemektedir.

Nisan 2005'te başlatılan ve on iki hafta süren bir kamusal danışma süresince alınan görüşler, bu politikaya verilen güçlü desteği doğrulamış ve politika hedeflerine ulaşmak için hükümet birimleri ile önemli bir çalışma isteği olduğunu göstermiştir.

Bu politikanın merkezinde önemli bir vizyon bulunmaktadır. Bu vizyonun gerçekleştirilmesi yolunda temel alınacak üç temel ilke, beş geniş kapsamlı hedef ve bir dizi belirli eylem üzerinde görüş birliğine varılmıştır.

POLİTİKA VİZYONU

Verimli bir şekilde çalışan ve Kuzey İrlanda'daki herkes için yaşam tecrübesini zenginleştiren, çekici, sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir yapılı çevre.

İyi mimarlık, peyzaj ve kentsel planlama ile kentlerimiz, kasabalarımız ve mahallelerimiz daha ilham verici ve davetkar hale gelebilir. Görsel olarak çekici ve kullanışlı yapılar ve mekânlara tepkimizin olumlu yönde olduğunu gösteren birçok bulgu vardır. Her alanda sosyal, ekonomik ve çevresel yönden elde edilen kazanımlar iyi tasarıma yapılan yatırımın sonucu ortaya çıkmaktadır.⁷

Rahatlık

Peyzaj planlaması yapılmış, güvenli ve bakımlı kentsel parklar ve binalar arasında kalan alanlar fiziksel sağlığa ve duygusal huzura katkıda bulunabilir.

Topluluk

Mahallelerin tasarlanmasında iyi tasarım, insanların ihtiyaçlarına saygı ve yerel karaktere karşı hassasiyet topluluk ruhunu, güveni, sahip çıkmayı, gururu ve öz saygıyı teşvik edebilir.

Suçun Önlenmesi

Doğal gözetimi kolaylaştıran ve paylaşılan alanlar için sahiplenme ve sorumluluk duygusu yaratan tasarım özellikleri mekânlarda suç eğilimini ve anti-sosyal davranışları caydırabilir.⁸

Eğitim

Sınıfların tasarımı öğrencilerin konsantre olmasına, karışıklıkların en aza indirilmesine ve akademik performansın geliştirilmesine yardımcı olabilir.

⁴ Department of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands, The Irish Government, “Action on Architecture 2002-2005”.

⁵ ACNI, “Architecture and the Built Environment, Policies, Strategies, Actions”.

⁶ “Yapılarda Mükemmeliğe Ulaşma” (*Achieving Excellence in Construction*), bkz. Ek Sözlük.

⁷ CABE, “The Value of Good Design”.

⁸ “Tasarımla Gelen Güvenlik” (*Secured by Design*), bkz. Ek Sözlük.

Sağlık-Bakım

Mekânlar hastaların iyileşmesine, stresin azalmasına ve çalışanların morallerinin geliştirilmesine yardımcı olacak rahatlatıcı etkiye sahip olarak tasarlanabilir. İyi tasarım hastanede kapılan enfeksiyonlar, yaralanmalar ve medikal hataları azaltabilir.

Konutlar

İyi konutlar sağlıklı ve sürdürülebilir toplumların temelidir. İstatistikler kötü tasarlanmış konutların sıklıkla hastalıklar, şiddet, anti-sosyal davranış ve suç ile bağdaştırıldığını göstermektedir.

Kütüphaneler

Yapılar iyi dış mekân tasarımıyla ziyaretçileri çekebilir. İyi iç mekân tasarımı içerideki işlevlerin kullanımını teşvik eder.

Ofisler

Çalışanlar, doğal havalandırması olan, doğal ışık ve özellikle yeşil alanlara bakan pencereleri bulunan ofislerde daha üretken olacak ve hastalık nedeniyle ofise gelmeme durumları azalacaktır.

İyi Tasarıma Yatırım

Gelişimin ilk etaplarında iyi tasarıma yapılan yatırımlar toplam maliyetlerde, projenin tüm ömrü üzerinden ölçüm yapıldığında ciddi oranda ve önemli tasarruflar sağlayabilir.

TEMEL İLKELER

1. Temel İlke – Yaratıcılık ve Yenilik

Hükümet tasarım ve inşaatta estetik değerlerin, yaratıcılığın ve yenilikçiliğın geliştirilmesine, güzelliği, yeniliği ve sürdürülebilirliği destekleyen kültürel yapının beslenmesine kendini adanmıştır.

Ticari avantaj, performans artışı ve parasal değer genelde yenilik yolunda anahtar niteliğindeki konulardır. Yaratıcılıkla yürütölen tasarım süreçlerinin, mekânları kullanan insanlara zevk ve tatmin getiren yenilikçi çevreler üretebildiği de doğrudur.

Stratejik planlama düzeyinde yaratıcı düşünce gelişim, kentsel yapılaşma ve yaşam şeklimiz açısından kabul görmüş biçimleri aşarak görsel olarak çekici, farklı ve sürdürülebilir, geleneksel dışı çevreler üretebilir.

Yeniliğin dikkate değer faydaları olabilir, ancak yanlış yönlendirilmiş uygulamalar yarar sağlamaktansa zarar getirebilirler. Yenilikçi tasarım çözümleri bunu önlemek için test edilmelidir. Bu tasarımlar, korunmaya değer farklı yerel kimliklere ve mimari özelliklere hassaslıkla yaklaşmalıdır.

2. Temel İlke – Miras

Hükümetin görevi mimari, kültürel ve doğal mirasın değerinin toplum tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve bu değerın sürdürülebilir bir yolla korunmasını ve güçlendirilmesini sağlamaktır.

Kasabalarımızın ve köylerimizin, yapılarımızın ve kamusal alanlarımızın ne şekilde geliştiklerinin farkında olmamız, bunların sosyal yapılarını, ihtiyaçlarını ve beklentilerini daha net anlamamıza yardımcı olacaktır.

Hükümet yapıların ve bunların kültürel ilişkilerinin mekân, yerel kimlik, sahiplenme ve gurur hislerine katkıları olduğunun farkındadır; ancak pek çok tarihi ve mimari açıdan önemli yapılar ve mekânlar terkedilmiş durumda ve çöküş içerisinde.

Kuzey İrlanda'yı çok çekici yapan kıyı şeridi, kırsal bölge, bitki örtüsü ve bölgedeki hayvanlar yaşam kalitemiz için hayati önem taşımaktadır. Ağaçlar ve yeşil alanlar hava kalitesini geliştirmekte, yapılı çevrenin görünümünü desteklemekte, stresin azaltılmasını sağlamakta ve hastalıkların iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır. Doğal çevrelere ulaşım boş zaman etkinlikleri ve spor için fırsat yaratarak, insanların sağlığına ve duygusal huzurlarına katkı sağlar. Bununla birlikte tarlalar, orman alanları ve vahşi doğal yaşam ortamları yapılı çevrenin gelişimine sıkça kurban edilmektedir.

Bizim mevcut ve gelecek nesillere yönelik olarak, yaşadığımız mekânların kimliğini zenginleştiren ve sürdürülebilir olmalarına yardımcı olan değerli ve yeri doldurulamaz mirası koruma görevimiz vardır. Yeni binalar ve mekânlar geliştirirken bugün inşa ettiklerimizin derin ve uzun süreli bir etkisi olabileceğini anlamamız gerekir. Sir Winston Churchill'in ifade ettiği gibi: "Biz binalarımızı şekillendiririz ve daha sonra binalarımız bizi şekillendirir."⁹

3. Temel İlke – Sürdürülebilir Gelişim

Hükümet mevcut neslin ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine engel olmayacak şekilde karşılayan bir çevre inşa etmeyi ilke edinmiştir.

"Sürdürülebilir Gelişim, bir yandan sürekli bir toplumsal gelişme sağlarken, diğer yandan da düzenli bir ekonomik büyüme elde etmek ve çevreye karşı duyarlılığını korumak; bu doğrultuda kaynakların verimli bir şekilde kullanımıyla daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşmaktır".¹⁰

Acilen etkili ve kararlı bir eylem içine girilmesi gerekmektedir, aralarında Kuzey İrlanda'nın da bulunduğu gelişmiş ülkeler zenginleştikçe gezegenin karşılayabileceği kapasitenin ötesinde yaşamaktadırlar. Bu yaşam tarzı, iklim değişikliğine ve sınırlı doğal kaynakların tüketimine neden olmaktadır.

Sonuç

Bu üç temel ilkenin tümünün birleşmesi, daha iyi bir çevrenin inşa edilmesi ve çöküşteki alanların yenilenmesi için gereklidir. Mirasımıza yaratıcı ve hassas bir yaklaşım yüksek kalitede, yeni ve mevcut yapıların ve mekânların uyum içerisinde birlikte yer aldığı çekici ve farklı çevrelerin yaratılması için bir katalizör olabilir. Mimari estetiğin ve planlama ilkelerinin uygulanması ve peyzajın bütünleştirilmesiyle çekici, sürdürülebilir ve çevresini canlandıran yapılar ve mekânlar yaratabiliriz. İklim değişikliği ve özel ulaşım araçlarına bağımlılık yaşam şeklimizi etkileyen iki ana konudur. Bu tür etkilere cevap verebilmek için yeni ve gelişmekte olan teknolojilerle çalışan yenilikçi planlama ve tasarım çözümlerine ihtiyacımız vardır.

HEDEFLER

1. Hedef

Hükümet iyi tasarımın sağlanması için örnek bir işveren olmak ve böylece standartların yükseltilmesi için özel sektörü teşvik etmek konusunda görev üstlenmektedir.

İyi tasarıma öncelik veren bir tasarım süreci sonunda oluşacak yapılar ve mekânlar büyük olasılıkla:

- Yerel çevrenin görsel kalitesini sağlar,

⁹ Sir Winston Churchill, 1941'de hava bombardımanında yok edilen Halk Evi'nin (*House of Commons*) yeniden inşa edilmesi üzerine 28 Ekim 1943'te Lordlar Evi'nde (*House of Lords*) yaptığı konuşma.

¹⁰ "Achieving Excellence in Construction, Procurement Guide 11, Sustainability"

- Kullanıcı memnuniyetini artırır,
- İnşaat ve bakım kolaylığı sağlar,
- Operasyonel performansı geliştirir,
- Sağlık ve güvenlik risklerini en aza indirir,
- Yapılaşmanın çevreye olan zararlı etkilerini en aza indirir.

Yorum

İyi tasarımın üç özelliği vardır. Romalı mimar Vitruvius tarafından tanımlandığı gibi: Güzellik, Sağlık ve Yararlılık. Güzellik, bir yapının ya da mekânın onu kullanan ya da ondan etkilenen insanlara verebildiği zevktir. Güzellik mekân hissini yaratılması ile ilgilidir. Etkileyici olan mimarlık kompozisyon, form, ölçek ve doku aracılığıyla oluşan bir estetik kaliteye sahiptir. Sağlık yapının, bileşenlerinin ve bitirilerinin kalıcılığı ve bütüncül duruşudur. Rahatlık binanın, yapının ya da mekânın kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayabilme kapasitesidir.

Son Kullanıcının Katılımı

Toplum düzeyinde görüş alışverişi önemlidir çünkü yerel insanlara yapılan plan üzerine yorum yapma ve proje için taleplerini ifade etme fırsatı verir. Tasarım ekibinin üyeleri tasarımı yönlendiren konuları açıklayabilir ve önerilen seçeneklerin estetik kalitelerini anlatabilirler. Yerel insanların ihtiyaçlarını karşılayacak iyi tasarımların büyük ölçüde bu kişilerin etkin bir şekilde sürece katılmalarıyla gerçekleştiği açıktır. Tasarımlar tamamlandığında insanlar projeyi daha yakından tanıyacak ve ona sahip çıkacaklardır.

Uygulama

Hükümet kamusal yatırım desteğiyle yapılan her inşaatta iyi tasarımı taahhüt eder. Bu, hükümet birimleri ve bunların temsilcileri, birimler dışında kalan diğer kamu kurumları ve yatırım ilişkisi içinde oldukları diğer kamu kuruluşları tarafından sermaye tüketimini ve bağış destekli çalışmayı kapsar.

2. Hedef

Hükümet mimari kalite, iyi kentsel ve kırsal tasarım, yerelliğe uygunluk ve sürdürülebilirlik üzerine odaklı planlama politikalarını teşvik ederek, iyi tasarıma daha kolay ulaşılabilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Hedef, gelişimi mevcut ve gelecek nesillerin sosyal, ekonomik ve çevresel ihtiyaçlarının karşılanması için çevrede iyi tasarım yapılmasını sağlayacak şekilde yönetmektir.

3. Hedef

Hükümet mimarlık ve yapı çevreye ilişkin görev ve sorumluluğa sahip girişimciler, uygulamacılar ve özel sektör işverenlerinin bilgi ve becerilerini geliştirmeyi üstlenmektedir.

Çekici, sağlıklı, güvenli, sürdürülebilir, verimli işlev gören ve herkes için yaşam tecrübesini zenginleştiren çevreler inşa etmek için mimari estetik, koruma, hem geleneksel hem yenilikçi inşaat teknolojileri, peyzaj, kırsal ve kentsel tasarımda uzmanlık gereklidir.

4. Hedef

Hükümet yapı çevrede iyi tasarım hakkında kamusal olarak daha büyük bir farkındalık ve memnuniyet geliştirmeyi, değeri ve faydaları hakkında daha kapsamlı bir algılayış oluşturmaya ve kamusal tartışma, ilgi ve katılımı teşvik etmeyi hedeflemektedir.

Daha iyi bilgilendirilmiş bir toplum daha anlayışlı ve talepkar olacak, girişimlere karşı daha fazla tepki gösterecek ve çevre için daha fazla sorumluluk üstlenecektir.

5. Hedef

Hükümet sanatçılar, tasarım profesyonelleri ve işverenler arasında işbirliğini teşvik etmeyi, böylece sanatın kamusal yapı ve mekânların tasarımında daha fazla kullanımını sağlamayı amaçlamaktadır.

Sanat, mekânları dönüştürme konusunda hayati ve ilham verici bir rol oynayabilir. Disiplinler arası ve işbirliği içerisinde bir uygulama anlayışıyla sanatçılar mimarlara ve tasarımcılara yerel kimliği yansıtan, toplumların ihtiyaçlarını karşılayan ve işlevselliği sağlayan yaratıcı çevreler üretmeleri için yardım edebilirler.

Binaların ve çevrelerinin planlama, tasarım ve inşasında sanatla bütünleşme, aşağıdakileri de kapsayan pek çok faydalı sonuç üretebilir:

- Yaşamak, çalışmak ya da ziyaret etmek için çekici ve işlevsel mekânlar,
- Geliştirilmiş bir yerel kimlik, mekân, sahiplenme ve gurur hissi,
- Rahatlatıcı ve iyileştirici etkiler.

UYGULAMA STRATEJİSİ

Hükümet tarafından iyi tasarıma destek verildiğinin açıklanması tek başına yeterli değildir. Üç temel konu önem kazanmaktadır:

- Tasarım odaklı kültür,
- Uygulama stratejisi,
- Bu stratejinin gerçekleşmesi için zaman ve kaynaklara gerekli yatırım.

Aktif destek ve örnek kamusal yatırım projeler yoluyla tasarımda mükemmele ulaşmayı hedeflemekteyiz.

Hükümetin uygulama stratejisinin ilk adımı “Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre”nin yayınlanması, ikinci adımı ise kapsamlı bir Eylem Planı'nın geliştirilmesidir.

Kuzey İrlanda hükümet birimleri yapıların, peyzaj alanlarının, kentsel mekânların ve altyapının tasarımında mükemmele ulaşmayı hedeflemektedirler. İyi bir yaşam kalitesi için oluşturduğumuz ortak vizyonumuzun ancak tasarım kalitesini bir öncelik yaparak yakalanacağına inanıyoruz.

Önümüzdeki 10 yıl içerisinde stratejik yatırımların ölçeği, ulaşım ve su altyapısında olduğu kadar, eğitim ve sağlık çevrelerinde tasarım standartlarının yükseltilmesi için de önemli bir fırsat sağlamaktadır.

Eylem Planı

Eylem planı (Ek A), örneğin “Sürdürülebilirlik Eylem Planı”nın¹¹ uygulanması gibi, hükümet tarafından alınacak temel eylemleri belirler.

Eylem Planı'nın uygulanması ve politika hedeflerinin gerçekleştirilmesi hükümetin yapılı çevrede daha iyi tasarıma bağlılığını gösterecektir.

İnşaat hizmetlerinin alımı ve planlama süreçlerinin temel alanlarında birçok önlem alınmış ve ilerleme kaydedilmiştir.

Hedef sadece kamusal harcamalardan mümkün olan en iyi değeri elde etmek değil, aynı zamanda sermaye yatırımlarının görsel coğrafyanın geliştirilmesi ve hem mevcut hem de gelecek nesillerin yaşamlarının iyileştirilmesi doğrultusunda kullanılmasını sağlamaktır.

¹¹ “Sürdürülebilir Eylem Planı”, bkz. Ek Sözlük.

Bakanlık Danışma Grubu

Uygulama stratejimizin başka bir ana eksenini de politikanın uygulanmasını sağlamak için gerekli kurumsal düzenlemeleri oluşturmaktır.

Mimarlık ve Yapılı Çevre Komisyonu, Galler Tasarım Komisyonu ve İskoçya Mimarlık ve Tasarım Programı gibi modelleri göz önüne aldık. Bu kurumlar İngiltere, Galler ve İskoçya'da iyi mimarlık ve planlamayı desteklemek için oluşturulmuştur. Hükümet tarafından desteklenmelerine rağmen bağımsız ve kabul edilen protokole karşı çıkmakta özgürdürler.

Kuzey İrlanda'da hükümet Kültür, Sanat ve Eğlence Dairesi'nin önderliğinde bir Bakanlık Danışma Kurulu (*Ministerial Advisory Group-MAG*) oluşturma kararı almıştır. Bu kurul, tasarımdan sorumlu en yüksek merci olan Başbakan'a "Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre" üzerine politikanın uygulanması ve gelişmesi konusunda tavsiyeler verecektir. MAG, ilerlemeyi gözden geçirmek ve politikanın uygulamasında hükümete tavsiye vermek için düzenli olarak toplanacaktır.

Hedefimiz, net bir vizyon sahibi ve yapılı çevrede tasarımı geliştirme konusunda uzmanlıkları ve değerli çalışmaları nedeniyle saygı duyulan önemli kişilerin görevlendirilmesiyle MAG'ı hem sanayinin hem de toplumun güven duyacağı etkili bir grup yapmaktır.

MAG'ın çalışmaları, hem akademisyenler hem de uygulamacılar arasından, özel becerilere sahip uzmanlar tarafından desteklenecektir. Bu uzmanlar bir listeden atanacak ve savunuculuk, iletişim, tasarım denetimi ve eğitim alanlarında görevlendirileceklerdir.

MAG, Kuzey İrlanda için mimarlık, peyzaj ve yapılı çevre üzerine saygı duyulan bir danışma kurumu olarak itibarını sürdürmeye çalışacaktır. Listeye atananlar fikirler geliştirecek ve profesyoneller arasında çıkar ve itibara yönelik oluşan yerel çatışmaların ilerlemeyi engellememesini garanti edeceklerdir.

Listeden atanan çalışma grupları MAG'a örneğin kentsel yenileme ve konut gibi belirli girişimlerle ilgili önerilerde bulunacaklardır. Yatırımcı grupların halihazırda üzerinde çalışmakta oldukları sürdürülebilir gelişim gibi alanlarda ise seçilecek bazı MAG üyeleri politikaların takip edilmesini sağlamak ve gerektiği yerlerde talepleri vurgulamak için çalışmalara dahil olacaklardır.

MAG'ın temel bir rolü de, Planlama Bölümü kapsamında gerçekleştirilen projeler de dahil olmak üzere, önemli projelerin tasarım özelliklerini değerlendirmek üzere Tasarım Değerlendirme Kurulları oluşturmak olacaktır. Tasarım Değerlendirme Kurulları'nın MAG tarafından ve listeden seçilecek, yeterli deneyime sahip uzmanlar tarafından yönetilmesi düşünülmektedir.

Birlikte Çalışma

"Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre" için taleplerimiz ve hedeflerimiz ancak kamu ve özel sektör yatırımcılarının desteği ve ortak olarak sorumluluk almaları ile başarılabilir.

Kamu-özel ortaklıkları yoluyla birlikte çalışma yaklaşımı uygulama stratejisi için gerekli temel unsurlardan biridir.

Hükümetin Rolü

Hükümet "Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre" politika hedeflerine bağlılığını örnek kamusal yatırım projeleri yoluyla göstermeyi amaçlamaktadır.

Geniş bir strateji bağlamında hükümet birimleri birlikte ya da ayrı ayrı:

- "Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre" üzerine politikalarını tüm hükümet birimleri ile paralel hale getirecektir.

- Örnek bir inşaat işvereni olacak ve kamusal yatırımla gerçekleştirilen inşaat projelerinde iyi tasarımı odak noktası haline getirecektir.
- Maliyet ve zamana ilişkin endişelerin fazla öne çıkarılması nedeniyle iyi tasarım ve estetik ihtiyaçların arka planda kalmamasını garanti edecektir.
- “Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre”nin desteklenmesinde ve ortaklık girişimlerinin geliştirilmesinde özel ve gönüllü çevrelerden başlıca taraflar ile birlikte çalışacaktır;
- Konsept ve tasarım gelişiminin erken aşamalarında son kullanıcı ve yerel topluluk ile temas halinde olacaktır;
- Çalışanların temel rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için gerekli deneyim ve eğitime sahip olmalarını sağlayacaktır¹²;
- İyi tasarımın sosyal, ekonomik ve çevresel faydalarını teşvik etmek, böylece iyi tasarıma yönelik kamusal bilincin ve güçlü bir talebin oluşturulmasına yardımcı olmak için kamusal yatırım projelerini kullanacaktır;
- Araştırmayı ve bilginin paylaşımını destekleyecektir;
- İyi kırsal ve kentsel tasarımı başarabilmek için yasal karar verme süreçlerini yönetecektir;
- İyi kırsal ve kentsel tasarımın desteklenmesi için gerekli yasal politikaları ve rehberliği geliştirecektir;
- Yerel topluluklardaki insanların yaşatacağı yapıların ve mekânların gelişimini destekleyecektir;
- Gerektiği yerlerde, erken aşamalarda, proje ekiplerine sanatçılar atayacaktır.

Özel Sektör Yatırımcılarının Rolü

Hükümet, “Kuzey İrlanda için Mimarlık ve Yapılı Çevre” kapsamındaki politikaların beklenti ve hedeflerine ulaşabilmesi için konuyla ilgili tarafların önemli bir rol oynayacağına inanmaktadır.

Konuyla ilgili başlıca taraflar:

- Kuzey İrlanda'nın kamusal çıkarlarını temsil eden organlar,
- Yükleniciler, müteahhitler ve üreticiler,
- Eğitim sağlayıcılar,
- Meslek örgütleri.

Özel sektör ve yukarıda belirtilen taraflar, kamusal yatırım projelerinin tasarımında kaliteyi talep ederek ve kendileri örnek özel gelişimler üreterek hükümeti taahhütlerini yerine getirmek konusunda zorlayabilirler.

Örnek projeler çekici, yerelliği destekleyen, son kullanıcının ihtiyaçlarına saygı gösteren, işlevsel, sürdürülebilir ve tasarım ve inşaat standartlarını belirlemek için ömür boyu maliyetleri kullanan projelerdir.

Kamusal ve özel sektördeki ilgi gruplarının birlikte çalışması iyi tasarımın, yaratıcılığın ve yeniliğin, doğal ve yapılmı mirasın ve sürdürülebilir kentsel ve kırsal gelişimin ele alışını ve uygulamasını geliştirebilir.

Tasarım danışmanları, meslek örgütleri ve eğitimciler tasarım kalitesini ve inisiyatiflerini desteklemek, iyi tasarım konusunda kılavuzluk ederek iyi uygulamaları teşvik etmek ve bilgi ve deneyimin gelişimine katkıda bulunmak konularında önemli rollere sahiptirler. Araştırma girişimlerine dahil olabilirler, son kullanıcılar ve yerel halk ile bütünleşebilirler ve yerel karar verme ve öneri geliştirme süreçlerine katılabilirler.

¹² Bkz. Ek Sözlük.

Girişimciler ve yatırımcılar, hükümet ve yerel halk ile işbirliği içinde çalışarak iyi tasarımın bir öncelik olmasını sağlayacaklardır.

Topluluk temsilcileri, toplum eylem projeleri geliştirmek ve yürütmek yoluyla yerel halkın çevrelerinin bakımı ve korunmasına katılımda bulunmasına yardımcı olacaklardır. Topluluk temsilcileri, yapılı ve doğal mirasın değerine ilişkin bilinci artırabilirler ve çekici, güvenli ve sürdürülebilir olan gelişimler için bir talep yaratabilirler.

Sonuç

“Mimarlık ve Yapılı Çevre” üzerine politika, özel ve kamusal sektördeki inşaat işverenlerinin, yüklenicilerin ve tasarım profesyonellerinin, Kuzey İrlanda’da mimarlık, peyzaj, kentsel ve kırsal gelişim ile altyapı kalitesinin artırılmasına yardımcı olmak için bir araya geldiği bir bütünleşme sürecini öngörmektedir. Politikanın hedefini gerçekleştirmesi için itici güç net bir siyasi liderlikle geliştirilecek ve ilgili disiplinlerde bilgi sahibi uzmanlardan oluşturulan otorite sahibi ve saygı duyulan bir Bakanlık Danışma Grubu tarafından desteklenecektir.

1. Hedef - İyi Tasarım Sunulması

Eylem	İyi Tasarım Sunulması	Bakanlık Danışma Kurulu	Planlama Servisi	Tüm Hükümet Birimleri	Belirli Hükümet Birimleri	ihale Uzmanlık Merkezleri	Yorum
1	Proje tasarım liderlerinin atanmasında rehberlik geliştirilmesi. Bir Bakanlık Tasarım Danışmanı atanması. Birimler arasında baş tasarım ve proje tasarım liderleri atanması.						Devam ediyor
2	Tüm kamusal yatırım inşaat projeleri için "Yapılarda Mükemmelliğe Ulaşma" ¹³ konusunda ihale rehberliği ve metodolojisinin uygulanması. "Tasarımda Kalite Hesaplama Sistemi" ¹⁴ aracılığıyla rehberliğin desteklenmesi. Projelerin kaliteyi etkileyen temel süreçlerinde "Yöntem Denetimi" ¹⁵ uygulanması.						Devam ediyor
3	Estetik açıdan kalite ve bu kaliteye ulaşma yolları da dahil olmak üzere tasarımda iyi uygulamalara ulaşmak konusundaki rehberlik hizmetlerinin teşvik edilmesi.						Nisan 2007'de başlatıldı
4	Dolaylı ya da dolaysız yoldan projelere yatırım yapan veya yatırım kararlarında ve proje ekiplerinin belirlenmesinde sorumluluk sahibi olan, birimler veya birim haline gelmemiş kamusal organlar ve yerel konseyler dahil olmak üzere, kamu hizmetinde çalışanlar için profesyonel danışmanların sağlayacağı rehberlik ve desteğin kolay ulaşılabilir hale getirilmesi.						Devam ediyor
5	Maliyet ve zaman hedefleri üzerine aşırı odaklanarak tasarım kalitesi ve estetik kalitenin arka planda kalmasını engellemek için, yaşam boyu maliyetlerin dikkate alınacağı ihale mekanizmalarının geliştirilmesi.						Devam ediyor
6	"Tasarım ve İnşaat", "Özel Finansmanlı Girişimler / Kamu Özel Ortaklıkları" (PFI/PPP) ve "Genel Müteahhitlik" (Prime Contracting) sistemleri ¹⁶ ile ilgili olarak, güncel düzenlemelerde estetik ve tasarım kalitesinin net olarak tanımlanması ve değerlendirmelerde uygun ağırlık verilmesinin sağlanması.						Devam ediyor

¹³ Bkz. Ek Sözlük

¹⁴ Bkz. Ek Sözlük

¹⁵ Bkz. Ek Sözlük

¹⁶ Bkz. Ek Sözlük

7	Tüm kamusal yatırım projelerinde aşağıdaki koşulların sağlanması:					Başlatıldı
	1. İyi tasarıma ulaşmak için proje ekiplerinin tüm becerilere sahip olması;					
	2. Özellikle kavramsal tasarım aşamasında etkili takım çalışması;					
	3. İyi sonuçlar elde etmek için Bütüleştirimmiş Proje Ekiplerinin ¹⁷ kullanılması;					
	4. Büyük projelerde şef tasarım liderlerinin atanması;					
	5. Tasarım Lideri'nin, Yatırım Karar Alıcısı'nın, Baş Sorumlu İşverenin ve Proje Sponsorunun Roller ve Sorumlulukları ¹⁸ konusunda personel ekibinin eğitilmesi;					
	6. Uygun olan yerlerde Proje Müdürleri ve Bağımsız İşveren Danışmanlarının atanması.					
8	Tasarım özetinde ve ilk tasarım alternatifleri üzerinde son kullanıcı ve diğer yatırımcılara danışılması. Etkili bir danışma süreci için kılavuzluk sağlanması. Düzenli gelişim raporları sağlanması.					Nisan 2007'de başlatıldı

2. Hedef - Planlama Politikaları

Eylem	Planlama Politikaları	Bakanlık Danışma Kurulu	Planlama Servisi	Tüm Hükümet Birimleri	Belirli Hükümet Birimleri	ihale Uzmanlık Merkezleri	Yorum
1	"Planlama Süreçlerinin Modernizasyonu" girişimi yoluyla, başlıca ilgi grupları ile birlikte önemli bir reform süreci başlatılması. ¹⁹						2002'den beri devam ediyor.
2	Planlama politikasında sürdürülebilirlik, mimari estetik, iyi kentsel ve kırsal tasarım ve verimli altyapının oturtulması.						Başlatıldı.
3	Kurum içinde bir tasarım ekibi kurulması. Tasarım konularında Planlama Servisi'nin rolünü genişletmek için eğitimin geliştirilmesi. Yeni gelişim ve kurumada kurumsal becerilerin güçlendirilmesi ve eğitim yoluyla "Konutta Kalite Girişimi"nin ²⁰ desteklenmesi.						Ocak 2006'da Tasarım Ekibi kuruldu ve eğitim sürüyor.

¹⁷ Bkz. Ek Sözlük

¹⁸ Bkz. Ek Sözlük

¹⁹ Bkz. Ek Sözlük

²⁰ Bkz. Ek Sözlük

4	Çeşitli taraflardan temsilcilerin olduğu bir grup kurarak tasarım üzerine bir ortak belge hazırlanması.					Nisan 2007'de başlatıldı.
5	Alan Planlama Süreci yoluyla büyük araziler için tasarım prensipleri geliştirilmesi.					Devam ediyor.
6	Uygun olan yerlerde, yapılacak uygulamaların aşağıdaki koşulları sağlaması konusunda kurallar oluşturulmasının değerlendirilmesi:					6.1 ve 6.2, Planlama Reformu'na 2006'da dahil edildi.
	1. Konut Kalitesi Girişimi tarafından halihazırda talep edilen tasarım prensipleri ve kavramlarına uygunluk üzerine açıklama;					
	2. Değerlendirmenin Engelliler Yasası ile uyumu üzerine bir açıklama;					
	3. Mevcut çevreler bağlamında önerilen gelişim alternatiflerini göstermek için maketler ya da bilgisayar destekli modeller ve video izletileri.					
7	Mimarlığın ve kentsel/ kırsal alanlarda planlamanın eğitimini güçlendirmek için QUB ve UU ile beraber çalışılması.					Planlama Servisi tarafından başlatıldı.
8	Planlama denetiminin ihlallerinin ortadan kaldırmak için önlemler alınması.					Planlama Reform 2006'ya dahil edildi.
9	Kentsel ve kırsal tasarımda, korumada ve sürdürülebilir gelişimde iyi uygulamaların rehberlik etmek üzere örnek olarak gösterilmesi.				EHS DOE CPD	Nisan 2008'de başlatıldı
10	Toplu konut inşa edenlere, yenilikçi konut tasarımı örnekleri ve rehberliği sağlanması.				DSD NIHE	Nisan 2007'de başlatıldı

3. Hedef – Bilgi ve Beceriler

Eylem	Bilgi ve Beceriler	Bakanlık Danışma Kurulu	Planlama Servisi	Tüm Hükümet Birimleri	Belirli Hükümet Birimleri	ihale Uzmanlık Merkezleri	Yorum
1	Proje ekipleri için sürekli profesyonel gelişim eğitimi ve desteği sağlanması.						Devam ediyor
2	Kentsel ve kırsal tasarımın temel alanlarında QUB ve UU tarafından araştırma yapılmasının teşvik edilmesi.						Devam ediyor

	Mevcut ve tarihî örneklerden kazanılan bilginin paylaşımının teşvik edilmesi.					
3	Kuzey İrlanda'da kentsel tasarım konularını, arayüz alanlarını da dahil ederek, değerlendirmek için bir çalışma grubu kurulması. İyi kentsel tasarım için ölçütler tanımlanması.					MAG liderlik edecek
4	Kuzey İrlanda Yapı Endüstrisi Forumu yoluyla, Çalışma ve Öğrenme Departmanı'nın (<i>Department of Employment and Learning-DEL</i>) politika hedeflerini desteklemek ve hedeflerin eğitim programlarına dahil edilmesini sağlamak için, beceri ve eğitim gereksinimlerinin düzenli olarak takip etmesi için teşvik edilmesi.				DFP CPD	Nisan 2008'de başlatıldı
5	Kuzey İrlanda Peyzaj Enstitüsü ve CABA ile birlikte QUB ve UU'da peyzaj eğitiminin gelişiminin desteklenmesi.					Devam ediyor
6	Önerilen Bakanlık Danışma Grubu için eğitici bir rol oluşturulması.					Nisan 2007'de başlatıldı
7	Tasarım yarışmaları ve diğer nitelikli mevcut ya da geçmiş projeler yoluyla, örnek projelerden elde edilen bilgilerin paylaşılması.					Nisan 2007'de başlatıldı

4. Hedef – Farkındalık

		Bakanlık Danışma Kurulu	Planlama Servisi	Tüm Hükümet Birimleri	Belirli Hükümet Birimleri	ihale Uzmanlık Merkezleri	
Eylem	Farkındalık						Yorum
1	PLACE ²¹ yoluyla kamusal yatırım gelişimlerini ve inşaat girişimlerinin teşvik edilmesi. Mimarlık merkezleri ağı aracılığıyla iyi tasarım örneklerinin paylaşılması.						Başlatıldı
2	ACNI, DE, DEL, QUB ve UU ile ortak olarak, eğitim, kamusal müzakere ve toplumsal katılım yoluyla iyi mimarlık ve kentsel tasarım bilincinin artırılması.				DE DEL		Devam ediyor

²¹ Bkz. Ek Sözlük

3	Müfredat Sınav ve Değerlendirme Konseyi, QUB ve UU ile birlikte mimarlık ve kentsel tasarımın müfredatlar arası bir eğitim konusu olarak kullanımının ve tasarımın ilk ve ikinci aşamalarına öğrencileri dahil eden tasarım projelerinin desteklenmesi.				DE DEL	DE, DEL, Nisan 2008'de başlatıldı
4	Çevre ve Miras Servisi (<i>Environment and Heritage Service-EHS</i>) yoluyla, yapı mirasının eğitici bir kaynak olarak kullanılmasının teşvik edilmesi.				EHS	Devam ediyor
5	Hükümet birimleri arasında bilgiyi paylaşmak ve daha geniş bir topluluğa bilgiyi ulaşılabilir yapmak için birimsel web ve intranet sayfaları geliştirilmesi.					Devam ediyor
6	Yaratıcılık ve yeniliği, mirasa yönelik yürütülen projeleri ve sürdürülebilir gelişimi teşvik etmek için sergilerin, söyleşilerin, yapı ziyaretlerinin ve "Mimarlık Haftası"nın kullanılması.				EHS	Devam ediyor
7	En iyi kamusal yatırım projelerini ödüllendirilerek bu konudaki ana politikaların teşvik edilmesi (On yaşındaki projeler için bir ödül programı öngörülmesi).					
8	Kuzey İrlanda'nın mimarlık mirasının kayıt altına alınması için arşiv, koruma, danışmanlık ve sergileme olanaklarının gözden geçirilmesi.				DCAL EHS	PRONI, EHS Nisan 2007'de başlatıldı
9	Kuzey İrlanda Yatırım Departmanı, Kültür, Sanat ve Eğlence Birimi ve ACNI yoluyla, mimarlığın yaratıcı endüstri stratejilerinde içselleştirilmesinin teşvik edilmesi.				DCAL DETI	DCAL, DETI Nisan 2007'de başlatıldı
10	Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu ile bağlantıların, kırsal ve kentsel tasarımda ortak girişimleri geliştirmek ve teşvik etmek üzere sürdürülmesi ve güçlendirilmesi.					Devam ediyor
11	Yerel konseylerin kendi alanlarında mimarlığın kalitesini teşvik etmek konusunda teşvik edilmesi.					Nisan 2007'de başlatıldı
12	Yerel kültürel ve topluluk gruplarının programlarına mimarlığı dahil etmeleri için teşvik edilmesi.					Nisan 2007'de başlatıldı

5. Hedef – Sanatın Bütünleşmesi

		Bakanlık Danışma Kurulu	Planlama Servisi	Tüm Hükümet Birimleri	Belirli Hükümet Birimleri	Tihale Uzmanlık Merkezleri	
Eylem	Sanatın Bütünleşmesi						Yorum
1	Sanatın kamusal yatırım projeleri yoluyla uygun olan yerlerde yapılaşma ve çevresi kavramına uyumlu olacak şekilde en baştan bütünleştirilmesi. Yeni gelişimler ve uygun olan yerlerde mevcut yapılarda, “Sanat için Yüzde” ²² ilkesinin uygulanması.						
2	“Sanat için Yüzde” ilkesinin sağlık yapılarının ihalesi ile ilgili politikalara dahil edilmesi.				DHSS		Tamamlandı
3	“Sanat için Yüzde” ilkesinin Kuzey İrlanda Sanat Konseyi yoluyla yeni inşa edilen projelere verilen Sermaye Programı Ödülü’ne dahil edilmesi.						ACNI ile eyleme geçildi
4	ACNI yoluyla sanatsal işbirliğinin ve “bütünleşmiş sanatın” yararlarının anlatılması.				ACNI		
5	Sanatın kamusal yapılarla ve mekânlarla bütünleştirilmesi için alternatif mekanizmalar geliştirilmesi.				ACNI		
6	Kamusal alanda sanat eserlerinin seçilmesi veya tedarik edilmesi konusunda çalışan sponsor gruplarda, panel üyesi olması için ACNI’nın davet edilmesi.						
7	MAG yoluyla sanatın kamusal yapılarda ve mekânlarda kullanımının teşvik edilmesi.				ACNI		

²² Bkz. Ek Sözlük

EK SÖZLÜK

Baş Sorumlu İşveren (*senior responsible owner-SRO*): Projeye ihtiyaç duyulan bir iş biriminde bir baş müdürdür. Projenin kapsamını tanımlar, kişisel olarak projenin tesliminden sorumludur ve yatırımcılar tarafından ulaşılabilir olmalıdır. SRO, IDM tarafından atanır ve doğrudan ona rapor verir.

Bütünleştirilmiş Proje Ekipleri (*integrated project teams*): İşveren ile müteahhitler ve üreticiler de dahil olmak üzere tedarik ekiplerini bir araya getirir. Prensip, birlikte çalışan işveren ve tedarik ekibi atığı azaltabilir, kaliteyi, yeniliği geliştirebilir ve böylece tüm tarafların dağınık bir şekilde çalışarak çıkar çatışmalarına girebileceği bir ortama kıyasla daha verimli bir proje süreci sağlar.

BREEAM: Yapı Araştırma Kurumu'nun (BRE) Çevresel Değerlendirme Metodu (*Building Research Establishment's Environmental Assessment Method*). Yönetim, enerji kullanımı, sağlık ve refah, kirlilik, ulaşım, arsa kullanımı, ekoloji, malzemeler ve su tüketimi alanlarında hem yeni hem de mevcut yapıların çevresel performanslarını değerlendirmek için kullanılır.

CEEQUAL: İnşaat Mühendisliği Çevresel Kalite Değerlendirmesi ve Ödül Programı (*Civil Engineering Environmental Quality Assessment and Award Scheme*). İnşaat mühendisliği projelerinin çevresel kalitelerinin değerlendirilmesi için kullanılır – yapılar için BREEAM yönteminde benzer bir şekilde, bu kez inşaat mühendisliği için kullanılan bir program. Değerlendirme ekoloji, peyzaj, komşularla etkileşim, arkeoloji, atıkların indirgenmesi ve yönetimi ve toplumsal refahın yanı sıra su, enerji ve arazi kullanımını içerir.
ceequal@crane-environmental.co.uk

Eko Evler (*ecohomes*): BREEAM sisteminin konutlar için uygulanan versiyonudur. Yeni, dönüştürülmüş veya yenilenmiş konutlar için bir değerlendirme sağlar ve hem müstakil evleri hem de apartmanları kapsar.

Genel Müteahhitlik (*prime contracting*): Tek bir yüklenicinin bir kamu sektörü işverenine karşı, inşaat projesinin zamanında ve bütçe dahilinde (projenin yaşam boyu maliyeti üzerinden) yapıldığını ve ilk işletim periyodu boyunca, önceden anlaşılan maliyet modeline uygun olarak işletim maliyetlerine ve performans parametrelerine ulaşabileceğini göstermek üzere, amaçlanan hedef için uygun olarak yönetimi ve teslimi konusundaki bütün sorumlulukları almasıdır.

Kamu-Özel Ortaklığı (*public-private partnership-PPP*): Kamusal organlar veya hükümet birimleri ile özel şirketler arasındaki her tür işbirliği kamu-özel ortaklığı olarak adlandırılma eğilimindedir. Kamu-özel ortaklıkları İngiltere'de yapı endüstrisine ciddi bir yükseliş getirmiştir. Kamu-özel ortaklıkları, hükümetin Mükemmel Ulaşma Girişimi ile birleşerek bu ülkenin altyapısında temel bir kalkınmaya öncülük edip, kamu sektöründe inşaatlara harcanan paranın daha verimli kullanılmasını sağlayabilir.

Konutta Kalite Girişimi: Planlama Servisi tarafından konut düzenlemelerinin kalitesinin iyileştirilmesi için geliştirilmiştir. Girişimin desteklenmesi için "Kaliteli Konut Çevreleri" başlıklı bir Planlama Politikası Belgesi ve "Mekânlar Yaratma" başlıklı bir mavi kitap yayımlanmıştır. Amaç, 80'li yılların birbiri ardına çıkmaz sokaklar üreten konut düzenlemelerinden uzaklaşarak, yerelliğe, araziye ve bitki dokusuna saygılı daha iyi yerleşim modellerine ulaşmak ve gerektiği yerlerde topluluk işlevlerini içeren mekânlar yaratmaktır. Bu girişim aynı zamanda Planlama Servisi, Yol Servisi ve Peyzaj Mimarları Şubesi'ndeki temel personel için kapsamlı bir eğitimle desteklenmiştir. Mavi Kitap, Mayıs 2000'de yayınlanmış olup, yüklenicilerin kullanması için teşvikler sürmektedir.
www.planningni.gov.uk

Kuzey İrlanda Sürdürülebilir Gelişim Stratejisi: Mayıs 2006'da yayınlanan bu strateji sürdürülebilir gelişime ilişkin doğru yaklaşımları gündeme getirmek ve fiziksel çevreyi koruyup geliştirirken ekonomik ve sosyal hedefleri de izlemek amacıyla Kuzey İrlanda için bir çerçeve sağlamaktadır.

Mimarlık Haftası: Çağdaş mimarlığın ulusal ve kamusal kutlamasıdır. Kuzey İrlanda'da PLACE tarafından Kuzey İrlanda Sanat Konseyi (ACNI) ile işbirliği içinde desteklenir ve her yıl Haziran ayında kutlanır.
www.architectureweek.org.uk

Özel Finansmanlı Girişimler (*private finance initiative-PFI*): Bir sözleşme biçimi. Nitelikli hizmetlerin alımında kullanılan, özel sektörden uzun vadede belirli bir sonuç ürün elde edilmesini öngören, böylece özel finansman sahibinin deneyimlerinden faydalanarak ve özel yatırımı riske sokarak, belirli bir altyapının kurulması veya bakımının yapılmasını kapsayan kamu sektörü sözleşmeleri.

PLACE: Planlama, Peyzaj, Mimarlık, Toplum ve Çevre (*Planning, Landscape, Architecture, Community and Environment*). Kuzey İrlanda için Yapılı Çevre Merkezi'dir. Toplumun geneli ve yapılı çevrenin gelişiminde rol sahibi olanlar için eğitim, bilgi paylaşımı ve görüş alışverişi konusunda bir platform oluşturmaktadır.

Planlama Süreçlerinin Modernizasyonu: Şubat 2002'de basılan Planlama Süreçlerinin Modernizasyonu Görüş Raporu, Kuzey İrlanda planlama sisteminin yaklaşık son 30 yıldaki ilk geniş kapsamlı değerlendirmesini ortaya koymuştur. Bu değerlendirme sonucunda, zamanın Bakanı Angela Smith, Şubat 2003'te, Planlama Servisi'ni modernize etme amaçlı genel bir program olan "Teslim için Planlama" (*Planning to Deliver*) programının bir parçası olarak bu konuya özel bir uygulama planı başlatmıştır.
www.planningni.gov.uk

Proje Müdürü (*project manager-PM*): Projenin günlük detaylı yönetiminden sorumlu olan ve proje sponsoru ile proje ekibinin tedarikçi üyeleri arasında aracı olarak tanımlanmış bir kişidir (genellikle özel sektörden).

Proje Sponsoru (*project sponsor-PS*): İşverenin projedeki taleplerinin günlük olarak yönetimi için tek bir odak noktası olarak, projenin gelişiminin ve tesliminin güvencesini sağlayan ve uygulama sonrası denetime liderlik eden işveren temsilcisidir.

Roller ve Sorumluluklar: Yapılarda Mükemmele Ulaşma kapsamında hazırlanan bu belge, başarılı teslimi ulaşıma için temel rol ve sorumlulukları tanımlar.

Sanat için Yüzde (*percent for art*): Bu yaklaşıma göre, inşaat projelerinde toplam bütçenin belli bir yüzdesi, genellikle %1'i sanat eserlerinin temin edilmesi için ayrılır. ACNI Sanat için Yüzde'nin kamusal sektördeki tüm inşaat projelerinde benimsenmesini teşvik etmektedir.

www.artscouncil-ni.org/publicart

Sürdürülebilirlik Eylem Planı

Kuzey İrlanda'da Mükemmele Ulaşma Girişimi altında Hükümet İşverenleri Yapı Grubu (GCCG-*Government Clients Construction Group*) tarafından benimsenen Sürdürülebilirlik Eylem Planı, kamusal yatırımlarla gerçekleştirilen yapılaşmayı sürdürülebilir hale getirmek için hedeflenen on Eylem Teması tanımlamaktadır.

www.cpdni.gov.uk

Tasarım Değerlendirmesi (*design review*): Tasarım değerlendirme mekanizmasının işlevi uzman tasarım değerlendirme kurulu yoluyla iyi ve başarılı tasarımların gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Tasarım ve İnşaat (*design and build-D&B*): Sözleşme Formu – inşaat için Tasarla ve İnşaat tedarik rotası; kamusal sektör işverenine makul beceri ve özeni göstererek, tasarımın, yönetimin ve uygulama projelerinin zamanında ve bütçe içerisinde (yaşam boyu maliyetleri göz önünde bulundurarak) ve önceden tanımlanan sonuç ürün şartnamesine uygun tesliminin tek sorumlusu olarak davranacak tek bir yüklenici görevlendirir. (İnşaat Mükemmele Ulaşma, Tedarik Rehberi 06, Tedarik ve Sözleşme Stratejileri)

Tasarım Kalite Hesaplama Sistemi (*design quality indicator-DQI*): Keşiften kullanım sonrası analize kadar inşaat sürecinin her aşamasında kalitenin değerlendirilmesine olanak veren web tabanlı bir araçtır. İnşaat ve tasarım profesyonelleri, kullanıcılar ve ziyaretçiler de dahil olmak üzere bir projeye dahil olan herkesin web tabanlı bir anket aracılığıyla tasarım kalitesi hakkında görüş vermesini sağlar.
www.dqi.org.uk

Tasarımla Güvenlik (*secured by design*): Yapı endüstrisini, yaşam çevrelerinin yaratılmasında suç eğilimi ve suç işleme endişelerini azaltacak, daha güvenli ve korunmuş bir çevre yaratılmasına yardımcı olacak tasarım önlemleri almaya teşvik etmek üzere izlenen bir emniyet politikasıdır.
www.securedbydesign.com

Yapılarda Mükemmeliğe Ulaşma (*achieving excellence in construction*): Mart 1999'da, yapı endüstrisinin işvereni olarak görev yapan merkezî hükümet birimlerinin, yönetim organlarının ve birim olmayan kamusal organların bu konudaki performanslarını geliştirmek için yayımlanmıştır. Hükümet tarafından gerçekleştirilen inşaat işleriyle ilgili ihaleler ve bakım ve yenilemeyi içerenler de dahil olmak üzere, tüm inşaat projelerinde elde edilen mali değer açısından sürdürülebilir bir gelişim stratejisi oluşturmaktadır.
www.ogc.gov.uk

Yaşam Boyu Maliyeti: Bir etkinliğin veya tesisin yaşam boyu maliyeti, varlığını sürdüreceği ömür boyunca oluşturma, çalıştırma maliyeti ve bakım maliyetlerini içermektedir.

Yatırım Karar Alıcısı (*investment decision maker-IDM*): İşveren organizasyonunda, bir projede önerilen bir yatırımın yapılıp yapılmayacağına karar verme rolüdür.

Yöntem Denetimi (*gateway review*): Hükümet Ticaret Birimi (*Office of Government Commerce-OGC*) tarafından Mükemmele Ulaşma Girişimi kapsamında geliştirilmiş bir süreçtir. Bir tedarik projesinin temel karar aşamalarından birinde proje takımından bağımsız, tecrübeli bir ekip tarafından gerçekleştirilir. Yöntem Denetimi'nin amacı Baş Sorumlu İşveren'e (*senior responsible owner*) programın/projenin bir sonraki aşamaya başarıyla geçebileceğinin garantisini sağlamaktır. Kuzey İrlanda'da Yürütme Meclisi ve İhale Kurumu Yöntem Denetimi'nin PFI/PPP projeleri dahil başlıca tüm sermaye projelerinde uygulanması önerisini onaylamıştır. (*Achieving Excellence in Construction, Procurement Guide 03, Project Procurement Lifecycle*).